

Heribert Korte: 'als de Liefde mij inspireert'

Er is een opkomend fenomeen: de poëziewedstrijd voor kinderen en jongeren. Alleen al in maart werden drie grootscheepse prijsuitreikingen georganiseerd. Je hebt de *Werelddag voor kinderen en poëzie* (een poëziewedstrijd voor zes- tot twaalfjarigen), je hebt de poëziewedstrijd *Doe maar, dicht maar* en de Apollo-Mariëndaalprijs (een poëziewedstrijd voor jongeren van twaalf tot achttien jaar). Bij de eerste *Werelddag* in 1991 was het thema 'goed nieuws'. Een bekroond drieregelig versje kreeg veel aandacht in de media, de dichter werd vele malen geïnterviewd. Het gedicht luidde als volgt:

*Als de juf theedrinkt
dan drink ik water
ik wort meester later.*

Ed Leeftang, dichter en organisator van de *Nacht voor de Poezie* en jarenlang leraar Nederlands, kan het poëtisch gehalte maar matig waarderen en hij ziet niet in wat de positieve boodschap kan zijn in verband met het thema. Van gedwongen positivisme houdt hij helemaal niet. Evenmin begrijpt hij waarom een spelfout bijdraagt aan de algehele opgetogenheid. 'Wanstaltig toch? De proporties zijn zoek als je hier prijzen voor gaat geven (...) Het mediacircus dat dit gebeuren oproept, creëert helemaal zo'n Europacup-sfeertje waarin voetballers voor zeventien-miljoen gulden worden verkocht.' In *Leesgoed*, een tweemaandelijks tijdschrift van het Nederlands bibliotheek- en cultuurcentrum, haalde Leeftang onlangs uit naar het lesmateriaal dat oprichtster Mieke Westbroek van *Werelddag* heeft geschreven: 'kromme zinnen, een imperatieve Akela-toon onapetijtelijk drukwerk, te weinig echte aanwijzingen voor een poëzieles en te veel tips

om 'leuk' uit de hoek te komen.' Westbroek, op haar beurt, vindt de grote verdienste van haar organisatie dat zoveel scholen, die anders nooit aandacht aan gedichten zouden geven, met poëzie bezig zijn: 'Ook leraren met enige angst voor gedichten maken, durven er nu aan te beginnen.' Leeftang: 'Net zo erg als het eeuwige excuus dat kinderen het zo leuk vinden. Als er in dit land te weinig gedicht wordt, dan moeten anderen zich dat aantrekken, dan moeten de lerarenopleidingen in de rouw en de minister van cultuur moet haar geld elders brengen. Als je het juiste klimaat schept, kunnen in elke school gedichten geschreven worden zonder dat de kinderen verlost en verleid hoeven te worden met prijzen.' (*Trouw* 24-3-'93)

Het is een merkwaardig fenomeen. Geëntameerd door zwaar gesubsidieerde instellingen moeten kinderen in een competitief sfeer dichtten tot de vellen erbij hangen, wellicht in de hoop van de jury's een nieuw talent op te sporen? In hoeverre is een gedicht nog persoonlijk en intiem als het voor een wedstrijd gemaakt wordt? Waarom zouden alle kinderen eigenlijk moeten dichtten, heeft iemand zich dat wel eens afgevraagd? Natuurlijk is het een loffelijk streven kinderen kennis te laten nemen van het verschijnsel poëzie en kinderen te stimuleren hun eventueel aanwezige talent te ontplooien, maar zijn daar poëziewedstrijden voor nodig? En waarom moeten die wedstrijden gelardeerd worden met de hoempapa van de Nederlandse media, Altijd in voor zo iets schattigs als 'dichtende kindertjes' (kijkcijfers!!!)?

Overigens begrijp ik ook helemaal niet zo goed wat deze hernieuwde aandacht voor het gedicht, de poëzie te betekenen heeft. In het algemeen lopen wij in Nederland niet zo voorop met belangstelling voor kunst en cultuur. Als ik me beperk tot de literatuur en ik moet me richten op de aandacht die bijvoorbeeld de televisie schenkt aan letteren... Als dat representatief moet zijn voor de literaire interesse van het Nederlandse volk, dan hadden de Romeinen groot gelijk als ze spraken over de lage landen waar wat barbaren op terpen woonden. Natuurlijk is de werkelijkheid genuanceerder, maar de lezer zal het toch met me eens zijn dat de aandacht voor het boek er

op de Nederlandse televisie wat bekaaid af komt. Ja, aandacht genoeg voor acteurs en komieken die drie wc-velletjes volschrijven over hun rotte jeugd en dat dan een 'roman' of 'novelle' noemen en het – kassa! – nog uitgegeven krijgen ook! Wellicht moeten we de poëziefestivals voor kinderen ook in dit licht zien: het is eigenlijk al gauw goed, zie het afgedrukte versje.

Het gaat me er niet om dat er zo nodig poëzie en literatuur gemaakt moet worden, wel nee, alles wat iedereen opschrijft zal me een zorg zijn en als een ander het ook nog leuk of schitterend of verdrietig vindt, mooi meegenomen! Natuurlijk zitten er tussen die duizenden ingezonden kindergedichten hele mooie, waardevolle en fantastische (en overgeschreven) gedichten. Allemaal prima. Waar ik iets op tegen heb is die *pretentie* waarmee iedere op papier gescheten gedachte omgeven wordt. Die mediageilheid, dat circus er omheen, die kakaofonie van over elkaar heen buitelende en naar aandacht snakkende volwassenen (let wel). Daar zijn de creativiteit van een kind en de poëzie echt geen goede dienst mee bewezen. Dante Alighieri (1265-1321) schreef het al:

*Ik ben zo dat als de liefde mij inspireert,
ik het voel, en dicht op de manier
waarop zij mij van 'binnenuit dicteert'*

en Marcel Proust (1871-1922) schreef het al:

(...) Les vrais livres doivent être les enfants non du grand jour et de la causerie, mais de l'obscurité et du silence.

VERSLAG

Gertrud Lemmens: De eerste-opvang-projecten

De opvang van neveninstromers in het voortgezet onderwijs heeft het lange tijd moeten hebben van pioniers die niet precies wisten hoe het allemaal moest, maar in ieder geval wel wat ze deden. Ze zijn graag bereid te vertellen over hun aanpak, hun bevindingen, successen en mislukkingen. De studiedag van 18 maart jongstleden, georganiseerd door het Projectmanagement Taalbeleid NT2, bood hen daartoe volop de gelegenheid. De studiedag was bedoeld voor coördinatoren en docenten eerste opvang Voortgezet Onderwijs in de memorandumgemeenten¹.

Beleid vertaald

'Beleid vertaald' luidde de titel van de studiedag die geopend werd door een vertegenwoordiger van het beleid, mevrouw M. Nijdam. Zij schetste in vogelvlucht de ontwikkelingen vanaf de jaren zeventig van de opvang van allochtone leerlingen in het onderwijs. Zij bracht ondermeer de volgende zaken in herinnering: de instroom in de zeventiger jaren en de trage reactie daarop van de overheid, de toen overheersende gedachte dat als het in het basisonderwijs goed gaat het dan vanzelf ook wel goed zal komen in het voortgezet onderwijs, de opkomst van de Internationale Schakelklassen, het langzaam groeiende besef dat moedertaalonderwijs toch iets anders is dan NT2, de roep in de jaren tachtig om een stevige aanpak toen bleek dat de instroom voortduurde, de opkomst van de eerste projecten in de grote steden om de grootste knelpunten aan te pakken. Deze opsomming maakt een trage, maar gestage ontwikkeling zichtbaar.

De huidige stand van zaken vatte zij samen als een projectmatige, gerichte aanpak van de